DISSERTAT

INAUG

D

T Y P

No 7

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

TYPHO.

TENTAMEN MEDICUM

INAUGURALE,

DE

T Y P H O;

QUOD,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

EX AUCTORITATE DIGNISSIMI VICE-CANCELLARII,

ARCHIBALDI DAVIDSON, S. S. T. P. P.

ET COLLEGII GLASG. PRAEFECTI:

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI Conſenſu,
Et Nobiliſſimae FACULTATIS MEDICAE Decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS RITE AC LEGITIME CONSEQUENDIS;

IN COMITIIS

UNIVERSITATIS GLASGUENSIS,

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

GULIELMUS NEVIN, M. A.

HIBERNUS,

Ad diem v. Junii, hora locoque ſolitis.

" *Vix unquam vero ſolis Medicamentorum viribus, natura ipſa nil juvante.*" Gregor. Conſpect.

GLASGUAE:
IN AEDIBUS ACADEMICIS
EXCUDEBAT ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHUS.
M DCC XCV.

Mr Bolston Caldwell
from his Friend
The Author

Viro

Ornatiſſimo et Erudito,

ALEXANDRO HALLIDAY, M.D.

DE BELFAST,

In Comitatu Antrimenſi;

Summo cum civium commodo

Medicinam feliciter exercenti,

Hanc Diſſertationem,

Teſtimonium obſervantiae,

Quamvis exiguum,

Sacram eſſe,

Voluit

AUCTOR.

"*Ea ut potero, explicabo; non vero quaſi Pythius Apollo, certa ut ſint et fixa, quae dixero; ſed ut homunculus unus ex multis, probabilia conjectura ſequens.*"

CICERO.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

TYPHO.

NULLUS morbus, ſive ſaevitiam, ſive frequentiam ſpectemus, quam febris, attentionem Medicorum ſibi juſtius vindicavit. Pauca igitur mecum decrevi de febre diſſerere, non niſi ſumma diffidentia, quia multa de ejus natura et cauſis adhuc tenebris latent; forſanque diu latebunt.

NARRATIO SYMPTOMATUM.

Verbis Illuſtriſſimi Culleni morbus concinne et breviter definitur; "Praegreſſis languore, "laſſitudine et aliis debilitatis ſignis, poſt hor-"rorem, pulſus parvus, debilis, plerumque fre-"quens, calor parum auctus, urina parum mu-"tata, ſenſorii functiones plurimum turbatae,

"vires multum imminutae". Ut hac deffinitione, varietates morbi maxime inſignes denotentur, addatur, "ſaepe cum petechiis, et aliquando ſed rarius hiſce regionibus, cum flavedine cutis".

Aliorum morborum febrilium ac hujus, indicia prima fere eadem ſunt. Poſt languoris dibilitatiſque ſenſum, praeſertim artubus, de frigore aucto aeger plerumque conqueritur, externumque calorem avide deſiderat. Frigus dorſo primum oriens, per totum corpus cito diffunditur, paulatim ingraveſcens, donec artus et muſculi rigoribus concutiuntur. His ſenſationibus ingratis tantisper praeeuntibus, calor inſolitus, aegro non minus moleſtus, perſentitur. Paroxyſmi calidi et frigidi ſubito inter ſeſe alternant; ſtadio calido tandem valente, morbus ex toto formatur.

Hiſce cum ſignis, omnia corporis munera, aliquo modo, plus minuſve turbantur. Motus voluntarii languide perficiuntur, et manus praeſertim trement. Senſus moleſtiae et inquietudo totum corpus pervadunt, et dolor, erecto corpo-

re vix tolerandus, dorſum lumboſque infeſtat. Languida fit facies et moeſta, genis ſaepe rubeſcentibus—oculi inflammati ſed hebetes apparent; lucem ſtrepitumque aeger averſatur, et aurium tinnitu et vertigine afficitur.

Oppreſſio et anxietas magna, nullis verbis depingendae, profunde in pectore ſentiuntur. Reſpiratio celeris et diſpar fit, tuſſi ſaepe comitante, nec raro ſuſpiriis altis interjectis. Arteriarum pulſus celeres, et, inter dies primos, aliquando pleni ſunt; cito tamen debiles et abnormes evadunt, leviſſimis corporis agitationibus volitantes. Cephalalgia torquens et temporum palpitatio accedunt. Mens plurimum turbata, ſuis aegre fungitur muneribus—Aeger continuo pervigilio dilaſſatur, vel ſi ſomnus unquam adveniat, parum refectus expergiſcitur; crebro muſſitans, ſubito, quaſi ſomniis horrificis perterritus, trepidat.

Cibum omnigenum, ab initio, ventriculus averſatur; et materies bilioſa vomitu ſaepe large ejicitur. Lingua, motu tremulo protruſa, primo, muco obtecta, poſtea arida et fuſca, vide-

tur. Sitis raro urget, ſed gluten valde ingratum ori, et faucibus adhaerens, et guſtus depravatus, multum moleſtiae creant. Urina vix ullas mutationes notabiles ſubit; interdum fuſca apparet, et progreſſu morbi, quibuſdam caſibus, ſedimentum leve et furfuraceum deponit. Cutis plerumque ſicca eſt, calore parum aucto; interdum vero ſudor, partes corporis ſuperiores occupat, dum cutis, digito impreſſo, ſenſum ardoris impertit. Alvus plerumque aſtringitur, initio tamen et verſus finem morbi, Diarrhoea aliquando pertinax, oritur.

Morbus, ut jam depinximus, his regionibus, quod nobis fauſtum eſt, plerumque mitis apparet, et vario curſu saepius ſanitate terminatur. Haud raro tamen, omnibus in pejus ruentibus, aegrotus, in ſtadia maxime horrenda, ſubito projicitur. Nunc conamen ad vomendum conſtans, et corpore erecto, proclivitas ad deliquium urgent. Muſculi diutius corpus ſuſtinere negant; aeger ſupinus porrectus, imum lectum petit. Pectus et collum petechiis vel maculis lividis teguntur; mens invicem comate et delirio laborat; ſtupor invadit, et faeces et urina inſcio elabun-

tur. Pulſus tam languide et frequenter micant, ut vix numerari poſſunt; extremae partes frigeſcunt; facies ſit pallida et cadaveroſa; Eheu mors propinquo ſtat! ſubſultus convulſioneſque mox miſeriis aegri ſinem imponunt.

Non omni vero caſu, eundem ordinem ſignorum expectare licet. Ut accidit morbis nervoſis, quibus hicce forſan quodammodo affinis eſt, aggreſſus primi ſaepe obſcuri et fallaces ſunt. Nunc ventriculum et Inteſtina primum adoriens, vomitum et diarhoeam concitat; nunc cerebrum, cephalalgiam acrem, animique ſtatum maniae fere propinquantem, inducit, nec calidis nec frigidis ſtadiis ab aegro diſtincte perceptis. Nunc ſtipatur doloribus fixis, variis in corporis partibus; nunc tardius cunctatiuſque progreditur, aegroto ſuas ſenſationes male intelligente, a motu averſo ſomnolentoque, per plures dies, tam valido, ut non prorſus intus detineatur, nec ſe ſatis bene habente, ut ſuas res agat, donec tandem clariora et ſigna morbi graviora, cum penitus pervincunt.

Hae varietates, quam diligenter, ingreſſus mor-

bi obſervandi ſunt, ſatis demonſtrant; nec curam medici minus vindicant, habitus aegrotantis, et ejus prior modus vivendi, ut horum cognitione Diagnoſis lucide appareat, et exitus felix ſperetur.

CAUSAE REMOTAE.

Epidemice fere ſemper hic morbus graſſatur, quaque tempeſtate oriens. Neque aetas, nec ſexus, neque habitus eſt ullus,ab ejus impetu immunis. Debiles tamen, infirmioreſque imprimis aggreditur, et quicquid corpus laxat aut debilitat, pro cauſa morbi praediſponente haberi poteſt. Hujuſmodi ſunt, frigus corpori diu adhibitum, et maxime humiditate comitante, defatigatio, jejunia et pervirgilia protracta, evacuationes profuſae, pathemata animi deprimentia, Bacchus et Venus immodice culti, victus nimis lautus, et vita ſedentaria.

Haſce cauſas morbi aggreſſui favere, ſatis probatur ex eo, quod ii, medicinam Claſſi Caſtriſque exercentes, ſe ſemper obſervaſſe, referunt; Morbis contagioſis, Dyſenteria nempe,vel aliis ſaevi-

ntibus, ex omni fere caſu, nautas militeſque gregarios ſuccubuiſſe, dum Praefecti, dieta lautiore, et aliis commodis fruentes, plerumque a contagione immunes evaſerunt.

Quaſdam revero debilitatis eſſe ſpecies, quae morbum potius arcent, negari non poteſt; nam raro accidit Hydropicos vel Phthiſi Pulmonali, praecipue ſtadiis evectis, laborantes, Typho unquam corripi. Quamvis explanatu difficile, res tamen ſatis comperta eſt, et igitur concludere licet, debilitatem, eos tantum aliquo vigore gaudentes, ſubito invadentem, morbo opportunos reddere.

Actionem vero cauſarum ſupra dictarum, ultra extendere, nonnulli volunt. Has, nulla alia adjuvante, morbum inducere contendunt; quia uſu nimirum intempeſtivo, Catharticorum aliorumque remediorum debilitantium, multos in morbum relabi; ſed memoratu dignum eſt, morbos ſaepe vi conſuetudinis ſola; protrahi ac pari ratione inferre liceat, ab iiſdem cauſis Pertuſſim, vel Febres Intermittentes oriri, quoniam paroxyſmi eorum, etiam per longum tempus, his cauſis

continuentur, excitantibus toto amotis. Frigus raro ſaluti inimicum obſervatur niſi intenſius ſit, vel humiditati conjunctum; morbi ab eo pendentes, a Typho omnino diverſi ſunt, qui regionum calidiorum exitium eſt, et raro plagis gelidis ſaevit; et quam multos, moeror, inopia aliaeque jam recitatae cauſae afflixerunt, hoc morbo non ſequente, etiam incurioſſiſſimis notetur.

Aegros, imprudenti ſanguinis detractione interdum Hydropicos, atque prava dieta et frigore ſaepe Scorbuticos, redditos fuiſſe, minime eſt negandum. Hos morbos excitare, et ad eos praediſponere, gradu diverſo poſſunt; ſed ad febrem tantum praediſponere pleriſque ſatisfiet quod Pringelio memoratur. Exercitus, Septentrionali Scotia hybernans, et variis, ſebrium cauſis vulgo habitis, nunc numeratis, expoſitus, nullis vero, niſi loco et tempeſtati propriis, morbis afficiebatur; aeſtate autem veniente, febris inter milites clade inſolita ſaeviit. In rem tam inopinatam medici ſummo ſtudio incubuerunt; atque contagionem e loco peſtifero, quibuſdam profugis, in caſtra per-

latam invenerunt: et multi, qui alia adhuc impune tulerant, nunc febre corripiebantur.

Si quidem aegrotantium declarationibus fides detur, longe aliter judicaremus. Omnes eorum morbos, inter ſe utcunque diverſos, frigori, vel victui vel animi motibus attribuunt. Memoretur autem, impetum contagionis aegros ipſos penitus fallere; ullum igitur antecedentem corporis ſtatum inſolitum pro cauſa morbi habere, maxime eſt illis conſentaneum.

Nec magis fortaſſe fide dignae ſunt auctorum relationes, de aliis hujus morbi cauſis. Lugubre fert teſtimonium Medicina, ineptiis mentis humanae, rudae tamen audacis, incultae tamen magna affectantis. Nunc ab uno, nunc altero naturae portento, morbi peſtiferi originem ducere credebantur—terrae ſcilicet motibus, prodigiis, vaporibus noxiis, animalculis, atque majore veriſimilitudine caeli temperie peculiari. Sententias priores refellere non eſt operae pretium. Nec poſtremae, niſi experientia comprobatae, ipſe Sydenhamius habilis erit teſtis.

Nunc igitur inter medicos ferme conſentitur, contagionem ſpecificam ſolam Typhum inducere; et rem ita ſeſe habere, ſatis conſtat ex cauſis quae morbi diſſeminationi praecipue favent: ut commercium cum aegrotis, immundities, fomites, et conclavia male ventilata, unde latius et rapidius contagio ſeſe diffundit.

De hujus contagionis natura, vel origine, parum videtur. Medicorum obſervationibus ſatis probabile apparet, effluvia humana, quodam calore et reſtrictione, contagioſa fieri, et ſimilem forſan materiem, animalibus herbiſque putreſcentibus ortam eſſe—hinc febres vigent oppidis amplis et frequentibus, et praeſertim inter pauperes, carceribus quoque, et noſocomiis, in caſtris, lociſque aliis, quibus homines multi diu coarctati ſunt.

Praeter haec, niſi Theoria et Conjectura, nihil eſt. Nobis autem ſat eſt ſcire, nullam eſſe febrem ſine contagione, qua evitata, morbum effugimus.

CAUSA PROXIMA.

Saepe, licet jure iniquo, Medicinae objectum fuit, principia ejus eſſe vaga, et Theorias omnes prorſus vanas et inutiles, nullo, vel ſaltem lubrico fundamento niti. Hanc ſcientiam, ut aliae, tarde progreſſam eſſe, negari non poteſt, nec mirandum, ſi cogitemus, quam abdita ſunt illius ſubjecta, et explanatu difficilia. Aliae inſuper cauſae cultum ejus impedire contulerunt. Et Phyſica et Chemia, per longum tempus, in explanandis ſanitatis et morborum Phaenomenis verſabantur. Nec ante Centum abhinc annos, Medici ſeipſos ut Animantes et Vi Vitali praeditos conſiderabant, quae nec principiis Chemicis nec Mechanicis explanari poteſt. E quo igitur Phyſiologi ad Generis Nervoſi leges inveſtigandas ſeſe accinxerunt, Medicina vere ornari et augeri apparet; et quamvis nec adhuc ita notum eſt, nec unquam forte de ejus muneribus erit, ut omnia artis noſtrae deſiderata ſuppleantur, ſat ſuperque conſtat, hoc principio neglecto, de medicina actum eſſe, et tantum analogias dubias futileſque petimus.

Omnium morborum ſanguinem eſſe ſedem, antiqua fuit opinio, et circuitu ſanguinis explorato, veriſimilior reddita fuit. Hinc, Theoria ſuper Theoriam ad ſigna et naturam febris explanandum coacervata, morbum, vel velocitati et momento auctis, vel ſtatui cuidam morbido, ſed adhuc non deprehenſo, fluidi vitalis, tribuens., Has omnes opiniones revolvere, non hujus eſt loci; pauca tantum perpendemus de ea, quae humorum putredini, vel ſigna quaedam, vel Cauſam Proximam morbi, attribuit; nam hanc, licet pauci verbis defendunt, multos morbum tractantes, adhuc obſervare, nimis clare apparet.

Argumenta, quibus haec Hypotheſis maxime nititur, e ſignis ſequentibus deducuntur; ſanguine non uti ſolet coagulante— vel Hemorrhagia vel in Petechiis effuſo,—e conditione excretorum, et ſoetore partium, quibus Epiſpaſtica adhiberentur— a contagione, ut fermentum, in fluida agente,— et ex modo operandi quorundam remediorum, in morbo medendo.

De nulla re ſorte, medicorum teſtimonia, ma-

ggis quam de ſanguinis morbis in malignis aſpectu, diſcrepunt. Pathologia Humorali valente, ſaepe dictum fuit, ſanguinem, hujuſmodi morbis, ſigna diſſolutionis clariſſima exhibuiſſe, in ſaniem faetidam ſolutum, odore adſtantibus vix torelabili. Auctorum tamen aliorum, fide non minus dignorum, obſervationes oſtendunt, talem ſanguinis conditionem, haudquaquam febri propriam eſſe. Sanguis in peſte ipſa Sydenhamio firmiter coagulari viſus fuit; idem Scorbuto et Typho accidere Lindius teſtatur, et quoque recentius Illuſtriſſ. Heberdenus ſanguinem, aegro Cynanche maligna laborante, cum cruſta coriacea animadvertit, quo morbo certe malignior non alius invenitur. Sagax et Peritiſſimus Hewſon ingenue fatetur, ſanguinem, caſu ipſis oculis ſubjecto, aegri brachio emiſſum, non coagulaſſe, quamquam poſt mortem, cadavere reſecto, denſum et coagulatum cavis cordis fuiſſe inventum. Sanguinem putredine ſolutum nunquam coire, nil certius eſt; inde autem inferre liceat, nullam aliam cauſam praeter putredinem, proclivitatem ejus ad coagulandum impedire? Ab experimentis ejuſdem

auctoris conſtat, et Quis non vidit? e quam parvis mutationibus coagulatio ſanguinis variatur; concluſiones igitur hac fonte derivatae, ſanguinis putredinem probare vix queant.

Ad hanc Hypotheſin ſtabiliendam, conditio ſecretionum multum reſpicitur; namque ſanguine putrido, has, ejus conditionis participes eſſe, credere conſentaneum eſt. Nil certe ex auctorum contrariis relationibus de hoc colligi poteſt. Quicquid regionibus calidis accidat, quibus omnia ad morbi acerbitatem augendam conferunt, apud nos ſaltem, Febres malignae, ſecretionibus parum mutatis, ſaepe curſum perficiunt. Halitum eſſe ingratum, et faeces aliquando faetidas, defectu ſucci gaſtrici, qui putredini tam fortiter obſtat, et ſtatu ventriculi, cibo male concocto gravati, explicare poteſt. Nec magis huic hypotheſi favet faetor perſpirationis, quum idem Eryſipelate, Variolis, Febre Miliaria, aliiſque morbis videatur.

Petechiae et Hemorrhaghiae quae febre ſaepe oriuntur, ſanguinis putredinis pro teſtimonio

habentur. Hae tamen febri non propria ſunt; nam evectioribus ſtadiis Hydropis, aliorumque debilitatis morborum, aliquando obſervantur.

Clariſs: Duncan, praelectionibus ſuis puerum memorat, cui cutis, largis ſanguinis effuſionibus, ex injuria quavis levi, ſuffuſa erat; et nuper medicis, caſus multi petechiarum ſine febre orientium, enarrantur. Sive lymphae inopia, ſive ſero nimium ſalino, vel debilitate et flacciditate vaſorum, haec phaenomena explicare conemur, nulla manifeſta putredinis ſigna, his exemplis tradita ſunt. Omnino quidem ambiguum eſt, quatenus, corpore vivo, putrefactio valet. Putredinem incipere, etiam vaſis coopertis, ex experimentis Ingenioſſiſimi Alexandri videtur; ſine contactu aëris tamen, non longe progredi, aeque certum eſt. Hoc, ex ſanguine in aneuriſmate, vel ſero, in varia cava corporis, ſine putredine effuſo et etiam calore 98°, diu detento, ſatis probatur.

Neque forſan minus erraverunt Medici, qui, fluida putreſcere, a contagione, modo fermenti

agente, crediderunt. Ex omni caſu, ut fermenta, ad ſuam naturam fluida aſſimilent, tempore opus eſt; contra, quibuſdam febris malignae exemplis, cauſa excitante adhibita, ſymptomata confeſtim apparuerunt. Si aliquid ſanguine putridum ineſſet, vel antidotis propriis corrigi, vel corpore ejici deberet, priuſquam morbus ad finem perduceretur; ſed medicamenta, Typho praecipue valentia, mutationes hujuſmodi vix efficere poſſunt, et morbus, ſine ulla evacuatione notabili, fere ſemper terminatur.

Multis diu ſanctiſſime perſuaſum fuit, remedia, hoc morbo, omnino vi antiſeptica, pollere; quia putredini nimirum extra corpus reſiſtere inveniuntur,—ſed rem ſe aliter habere, experimenta ipſa, conſilio hanc Theoriam firmandi inſtituta, plane oſtendunt; nec certe haec ratio vires medicamentorum aeſtimandi, ullo modo admittenda eſt, nam ſaepe ad illuſiones falſas ducit. Nitrum, *e. g.* et alii ſales medii, ſanguine extra corpus commiſti, coagulationem ejus minuunt, ventriculo tamen recepti, quibuſdam caſibus, eam evidenter feſtinant. Praeteriae, ſi

conſideremus, ſigna morbi peſſima, ſaepe levata eſſe medicamentis, quae agunt, priuſquam ad ſanguinem poſſunt devehi, hoc argumentum ex toto ruit.

His igitur rite conſideratis, neque cauſam proximam, nec morbi phaenomena inſigniora, e putredine ſanguinis pendere; nec talem ſtatum humorum, morbo medendo, attentionem mereri, concludere fas eſt.

Nunc igitur cauſam aptiorem aſſignari forte ſperetur. Hoc tamen non aggreſſuri ſumus; caligine enim tam atra merſum, ut minime laboribus aliorum adhuc arriſit. Febrem, in quadam Syſtematis Nervoſi conditione exiſtere, omnia ejus ſigna enunciant: hujus tamen affectus naturam, omnino ignoramus. Paululum de contagione, vel modo, quo vires vitales impellit, adhuc notum. De cauſa et effectu, inter animantes, modo quo inter res materiales, non diſceptandum eſt. De materia, effectus ſuis cauſis ſemper reſpondere novimus; in corpore humano, effectus ſuas cauſas ſaepe longe ſupe-

rant, ac invicem, mutationes aeque impares efficiunt.

Hinc in febre, ſine ullo ſyſtematis ſtatu determinato, mutationes ſerie continuatas, ab acceſſione prima, uſque ad finem, accidere veriſimile eſt; hoc magis probabile redditur, e morbi proclivitate diebus certis terminari, qui, quanquam Hippocratis criticis, non ad unguem congruentes, tamen ſatis manifeſti ſunt; nec, quia inexplicabiles, omnino negligentur.

Nullae igitur notae Syſtematis conditioni, nec etiam Spaſmo, quanquam toto Culleni ipſius ingenio ſuffulto, Febrem poſſumus referre; nam haec Theoria, ſumma arte contexta, rationem ſignorum tantum reddit.

Sed reſtat adhuc alia Theoria, quae etſi calliditate prioris non implicita, aliis difficultatibus non minus irretitur. Mutationibus corporis febre apertis ſolum ſpectatis, cauſa proxima debilitati merae tribuitur.

Difficultatem uno gradu tantum haec Theoria

ſummovet, et morbos aeque natura ac ſignis diſcrepantes, permiſcens, argumentis omnibus cito finem imponit; nam ſi aliis morbis debilitatis nullo modo Typhus diſtet, quo fit, ut eo progrediente, materies contagioſa, ſibi ſolum propria, ſemper generetur?

Debilitas quaedam, ſine dubio, omni Typhi caſu oritur; haec tamen nihil aliud quam pro effectu aeſtimetur; nam ſi Typho debilitas uniunica neceſſaria eſſet, cauſas prediſponentes quotidie morbum efficere inveniremus; et quamvis ex hac Theoria modum morbi, ſtadiis evectioribus et deſperatis, tractandi feliciorem, ortum eſſe, nullis nunc diſputatur; aeque apparet, nulla remedia initio morbi plerumque magis funeſta eſſe, quam ea, quae maximo fructu debilitate manifeſta, adhibemus.

PROGNOSIS.

Typhus, acceſſionis celeritate et ſymptomatum violentia, curſum plerumque cito perficit; et

quia mutationes valde inopinatae, hoc quam ullo alio morbo, frequentius accidunt, Prognoſim ſemper cautam eſſe oportet.

Judicium igitur inſtituendo de morbi exitu felice vel infauſto, totam ſeriem ſignorum, habitum aegrotantis, et malignitatem Epidemici ſimul attente perpendere, requiritur.

Vires parum imminutae, lingua circa margines nitida, cutis mollis, delirium leve et ſero invadens, pulſuſque uſu roborantium firmior redditus, ſpem ſalutis fere ſemper indicant; et ſurditas in extremo morbo, etiam ab antiquis, pro ſigno ſecundo habita fuit.

E contrario, vires et pulſus ſubito deficientes, vomitus inceſſans, petechiae vel vibices, et excretiones faetidae, inter ſigna funeſta rite recenſentur. Quo citius Delirium appareat, eo magis periculum denotetur; et viſus aliquo modo depravatus, aegro nempe muſcas aëre

volitantes captante, vel Brachia vel ſtragula jactante, cum ſubſultu et tremoribus, ut mortis praeſagia nimis certa aeſtimanda ſunt.

RATIO MEDENDI.

Conſilia, quae morbo tractando praecipue reſpicienda, ad ſequentia referri poſſunt.

1mo. Morbi progreſſum cohibere.
2do. Effectibus ejus occurrere.

Medicamenta quae primo conſilio conveniunt, ſunt Emetica. Celsus monet, "Quum "primum aliquis inhorruit et ex horrore incaluit, dare ei oportet, aquam tepidam et ſubſalſam et vomere eum cogere."

Utrum vero uſus vomitionis in febre diſcutienda, antiquis notus fuit, in dubio eſt. Ex

recentiorum experientia ſatis conſtat, vomitoria febricitantibus morbo ineunte adhibita, ſigna repentino ſaepe amoviſſe.

Quomodo proſunt, ſive, ut quibuſdam placuit, ventriculum exonerando, ſive, ut aliis magis perſuaſum, ſpaſmum vaſorum extremorum ſolvendo, minime certum eſt; potius forſan valent, Syſtema nervoſum, ſubito et fortiter concutiendo.

Ad vomitum ciendum multa remedia in uſu quotidiano ſunt. Inter haec Praeparata ex Antimonio, praecipue Antimonium Tartarizatum, primum locum merito tenent. Antimonialia tamen Syſtema multum convellunt, nec ſine diſcrimine igitur ſemper tentanda ſunt, eoſdemque felices eventus a pulvere Ipecacoanhae Lindius expertus fuit.

Emetico praemiſſo, fomenta et diaphoreti-

ca mitiora et Pringelio et Lindio comprobantur; hiſce, cum fructu, Opium congungere liceat; cutem certius laxat, et nimiam Syſtematis irritibilitatem compeſcit.

Nuper Peritiſſ. CRAWFORD Cortex Peruvianus, conſilio febrem diſcutiendi, primo morbi inſultu commendatur;--- et quoſdam caſus ad felicem exitum cito perductos adminiſtrante Profeſſore HOPE, mihi contigit videre; nil tamen prodeſt, niſi libera manu adhibitus, nec ab ejus uſu deſiſtendum, dum ſumi vel retineri poſſet.

Non autem, niſi primis diebus, exitus tam felix ſperetur; hac occaſione praetermiſſa, Emetica, praeſertim fortiora, quod vires multum exhauriunt, incommoda haud levia habent; nunc igitur ad conſilium ſecundum ſpectandum eſt, effectibus nempe morbi occurrere.

Synocho, forma hujus morbi frequentiore, talia ſigna ſeſe plerumque oſtendunt, quae Tonica et Stimulantia omnino vetant. Hoc caſu, attentio Medicorum ſemper dirigitur, ad Renixum, uti vocatur, Syſtematis amovendum.

Vix notare neceſſe eſt, omnes copioſas evacuationes, vel miſſione ſanguinis, vel uſu Catharticorum, cane pejus et angue evitandas eſſe, et tantum admittenda Remedia Antiphlogiſtica mitiora, ut Antimonialia, Sales Medii et Regimen Antiphlogiſticum.

Praeparata ex Antimonio, multis hoc in morbo pro ſpecificis habentur. De uſu eorum,ad morbum debellandum, ſupra ſatis dictum fuit. Morbo autem confirmato, conſilio diverſo adhibentur, ut ſpaſmum ſuperficie corporis febrilem, ventriculum nauſeando, ſolvent; atque Hypotheſi duce, variis formis, Medicis tentata fuerunt.

Nequaquam de vi eorum Diaphoretica certandum eſt; ſed minime pro certo habeatur, cute laxata, Typhum diſcedere—ſudore nam elicito, morbus nihilominus curſum tenet; et aegri univerſe, nec ſine cauſa,nauſeam his remediis inductam, conqueruntur.

Inter Antimonialia, longe aliis Tartarum Emeticum antecellit—quia vi nota, et effectu certo, aegrotantis conditioni facile accomodatur— parvis doſibus, per intervalla repetitis, adhibendum eſt,dum aliquod nauſeae, ſine vomitu, excitetur.

Sales Medii, initio morbi, pleriſque in uſu ſunt; et quia calorem febrilem minuunt, Refrigerantia ſpeciatim vocantur. Hoc tamen e perſpiratione aucta ſolum pendet, quam uſu diluentium vix non efficere poſſunt; ſed raro inſigni commodo febre adhibentur.

Lixiva Nitrata nuper, ex Theoria arguta, quanquam dubia, in Typho multum eelebratur; ſed Lixiva Citrata, vulgo Miſtura Salina, aegrotantibus majis grata eſt,et ſaepe feliciter adhibetur inter effervefcendum, ad nauſeam vomitumque febrilem, ſiſtendum.

Regimen antiphlogiſticum ſtrictius obſervetur; nec unquam impune negligi poteſt. Omnibus irritamentis, a luce et ſtrepitu et calore externo, ab aere impuro et veſtimentis ſordidis, ſedulo cavendum; alvum per Clyſmata emollientia perpetuo ſolvere, et ſitim diluentibus et acidis reſtinguere oportet. Nec minus attentionem Medici Anxietas et Pervigilium, ſigna vix non graviſſima, ſibi vindicant. Fomenta pedum initio morbi ſaepe ſomnum conciliant, et Opium, hac mente fide omni meretur.

A proſtratione tamen virium, que citius aut

ſerius invadit, omne morbi periculum oritur. Debilitatis igitur effectibus, Stimulantibus et Tonicis quamprimum occurendum eſt.

Stimulantia, propter vim diffuſilem, tractationi Typhi inſigniter conveniunt, et licet morbum nullo ſtadio depellere poſſunt, vires tamen aegroti fulciendo, Syſtema reddunt aptum, ad haſce mutationes ferendas, quae denique morbum ad finem perducunt. Inter Stimulantia, Vinum, quod gratiſſimum, praecipue eminet, nec ejus immerito laudes adeo Medicis cantantur: calorem febrilem minuit, vires reficit, ſigna peſſima levat. Te, Vinum, fugiunt curae et ingens malorum cohors! nec eum nunc ſileam, qui, mole tanta pharmacorum, nec ſemper inſontium, relicta, hoc optimo dono Deorum febre extrema ſolum fidens, quamplurimos fere exanimes Orco eripuit!

Vinum cujuſvis generis ſtimulum ſatis validum Syſtemati impertit. Luſitanicum Rubrum vel Madeirenſe imprimis in uſu ſunt; prius forſan praeſtantius, ut vi quoque tonica et adſtrin-

gente gaudet. Quod ad tempus adhibendi vel quantitatem attinet, omnino e re nata pendet. Nihil commodi ſperetur niſi copioſius exhibeatur, uſque ad libras duas, ſpatio viginti quatuor horarum, et ultra progredi pro occaſione licebit.

Nonnunquam, morbo diutius protracto, vinum faſtidit aeger, hoc in caſu Spiritus ardens, aqua et accido ad gratum ſaporem commiſtus, vicem ejus ſatis commode ſupplet.

De nullis remediis magis inter Medicos, quam de Epiſpaſticis certatum fuit, et etiam certatur. Huxhamius et Lindius ea ad coelum evehunt; Pringelio ſaepe ſine fructu adhibebantur. Inter obſervatores tam ſedulos, Quis dicet? non certe Tyronum eſt tantas componere lites; quanquam celari non poteſt, commendationibus Lindii, initio morbi male reſpondiſſe.

Morbo tamen provecto, ut Stimulantia

aptiſſima multis adhuc habentur; ſed partes ulceratae multum moleſtiae creant, et facile in Gangraenam abeunt. Cataplaſmata ex Sinapi pedibus, ſi non diutius applicata, hoc incommodo carent. Urgente delirio, cephalalgia, vel alio topico affectu, uſus Epiſpaſticorum omnibus patet, neque hic ad Viſicatoria prius decurrendum, quam Hirudines, abraſio et lavatio capitis tentata eſſent.

Pauca nunc de Tonicis addere reſtat. Haec tonum fibrarum firmando, adverſus debilitatem quam maxime valent. Pulſum morbis aſthenicis roborant, appetitum ciunt, vigorem animi et corporis reficiunt, totum hominem erigunt.

Omnia amara et adſtringentia vi tonica gaudent; ſed maxime efficacia, quum ſint conjuncta. En Rex ipſe medicamentorum, Cortex Peruvianus! cujus virtutes non adhuc ſatis laudantur.

Minime tamen ſperandum, hoc remedium, quantumvis egregium, eodem effectu contra Typhum ac Intermittentes pollere. Omne tulit punctum, ſi graves Typhi effectus arceat; nec contra hydropem, et alias hujus morbi diras ſequelas, tutamen certius adhuc inventum.

De variis ejus praeparationibus, hoc loco differere nequaquam convenit. Nihil fere unquam Corticem prodeſſe, niſi larga quantitate, et ſubſtantia adhibitum, uno ore Medici teſtantur. Infuſo frigido Ventriculus ſaepe minus turbatur, et addito pauxillo Spiritus Vitrioli tenuis gratius evadit.

De Frigoris actione in corpus humanum, multum diſputarunt medici, et adhuc ſub judice lis eſt. Vix eſt operae pretium noſmet his controverſiis irretiri.

Frigus modicum, vires Syſtematis quo-
ımmodo excitare et reficere, inter omnes
ɔnſtat, nec immerito inter tonica recenſetur.
ontra morbos nimia mobilitate ſtipatos, utile
ːdetur, nec in febre ejus uſum minus expe-
.entia comprobat.

Ne nimis igitur, ſtragulis aeger pre-
ıatur; Aer frigidus libere admittendus;
.ec quicquid vetat corpus etiam aqua frigida
ıvare.

Petechiis, aliiſque, ut creditur, putredinis
gnis ſemet in conſpectum dantibus, plurima
ıedicamenta ad hanc humorum proclivita-
:m corrigendam commendantur; hujuſmodi
ınt Acida et Mineralia et Vegetabilia, cum Aere
ixo. Horum effectus ſaltem dubii ſunt; quum
utem aegro ſunt ſatis grata, adhibeantur.
'aleant quantum valere poſſunt.

Subſultus vero, et convulſiones maxime

timenda ſunt. Hae enim, viribus nunc fractis, mortem nimis certam portendunt. Re tam deſperata, "Quum mors vitae arcem pulſat," ad Moſchum vel Opium ſtatim confugiendum.

Ea, libera manu, et ſaepe repetita cum fructu inſperato aliquando adhibentur; nec Vini generoſi, nec etiam Spiritus ardentis aegro nunc deſit Auxilium.

* * *

Ut metam nunc attigi, hanc occaſionem, Spectatiſſimi Medicinae Profeſſores, animi multorum beneficiorum haud immemoris oſtendendi, laete arripio. Si unquam de Medicina meruerim, vobis tribuendum erit; ſi non, ſemper tamen veſtrae laudes manebunt.

Floreatis! et Floreat Haec Alma Academia, qua olim prima ſcientiae principia inhauſi! Valete!

F I N I S.

Tight gutters througho